

DELA VSKA

PRAVICA

Glasi lo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četrt leta Din 150, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 70 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Osnovna dejstva.

Z zanimanjem smo sledili debati, ki jo je sprožil naš klic po enotni delavski fronti v marksističnem taboru. Zalibog moremo ugotoviti, da je samo en marksistični tovariš naše geslo pravilno razumel in nam pritrdil. Vsi drugi brez izjeme pa se niso izrekli samo proti nam, ampak so se spravili tudi na svojega tovariša, ki mu malodane niso očitali, da sploh ni več pravi marksist. Kolikor je nerazveseljivo dejstvo, da na enotnost vsega delavstva v Sloveniji še dolgo ni misliti, toliko je na drugi strani nek plus, da se je ob tej debati v marksističnih vrstah samih pokazala v marsičem velika nejasnost in negotovost prav v najbolj načelnih vprašanjih socializma. Marksisti so v veliki idejni krizi, ki iz nje še precej časa ne bodo našli prave poti.

Naše stališče je pa jasno. Socializem je organizirano stremenje po preuredbi človeške družbe na podlagi pravilno in pravično vrednotenega dela. Ker je pa preuredba družbe na tej osnovi nemogoča, ne da bi se reformirali ljudje sami, njihova miselnost, njihov odnos med seboj, moralni pojmi poedince in njegovo življenjsko zadržanje napram sočloveku, zato mora vsak socializem imeti etično in metafizično podlago. Same gospodarske oblike proizvodnje in uživanja dobrin kakor tudi način njihove porazdelbe in oblike vladavine ne morejo še ustanoviti pravično urejene družbe, ker je vse odvisno od človeka, kakšnega duha on vlije v forme, kako se jih poslužuje in kam je končno vse njegovo delovanje usmerjeno v duhovnem svetu: kaj misli o življenju, svetu in sebi. Socializmi se med seboj ne ločujejo samo po tem, kakšne družabne institucije, kakšne gospodarske metode, kakšen socialni mehanizem zagovarjajo in smatrajo za pravilen, ampak tudi po svojem metafizičnem fundamentu. Ta razlika je tudi glavna in odločilna. Krščanski sociologi se z Marxovimi gospodarskimi teorijami v marsičem

strinjajo; kljub temu je med marksizmom in krščanskim socializmom grodnadna razlika. Ta razlika je v etosu enega in drugega.

Marksizem in socializem ni eno in isto. Marksizem je samo eden izmed nebroja socialističnih sistemov. V gospodarskem pogledu je gotovo zelo važen, pa tudi ne čisto samosvoj. Naslanja se na liberalno ekonomično šolo. Pač pa se odlikuje od vseh drugih socializmov v tem, da taji vsako etično vrednotenje stvari, da mu razredni boj ni etično utemeljen in da ima o človeku in družbi čisto materialistični nazor.

Dejstvo je, da ta »metafizika« ne drži. Dejstvo je, da si človek in družba želita druge rešitve. Občestvo se pojmuje po veliki večini človeštva drugače nego ga je Marks. Njegovi železni zakoni razvoja so pogrešena ideologija. Treba je priznati zakone etike in duha, treba je priznati metafizičen svet in svet duhovnih vrednot ter absolutno veljavnih obvez. Treba je vedeti, da imamo absolutno Resnico in absolutno Dobro. Da je svet urejen hierarhično. Da je delo od Boga dana naloga, da je naš smoter več in da je napredek in obnova celote odvisna od etosa vsakega posameznika, da brez utemeljitve v božanstvenem ni nobenih obveznih moralnih norm ter socialnega reda.

Ta dejstva bodo morali tisti, ki svoj marksizem istovetijo s socializmom in smatrajo marksizem za dogmo, priznati, preden se bo moglo govoriti o socializmu, ki bi bil v stanu zajeti vse delavstvo, po njem pa vso družbo, da se le-ta notranje in zunanje preosnuje. Le socializem, temelječ v religiji, more objeti vse in ustanoviti resničen socialen red. Ta religija je dana v krščanstvu, pa naj ga marksistični ateisti še tako tajijo. Oni so žal pač zelo zaostali za razvojem moderne človeškega duha, ki išče zopet v prave vire življenja posameznika in družbe.

Novi dogodki.

Ureditev ministrstva za socialno politiko.

Ministrstvo za socialno politiko je končalo uredbo o ureditvi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Ministrstvo se deli:

A. Obči oddelek, ki ima več pododsekov: 1. kabinet ministrstva, 2. administrativni odsek, 3. ekonomski odsek, 4. odsek za računovodstvo, 5. odsek za likvidacijo bivšega ministrstva za prehrano in obnovo države.

Administrativni odsek rešuje zakonodajna in pravna vprašanja, kolikor po svoji naravi ne spadajo posebej v kak drug oddelek, ter vodi administrativne posle, ki so skupni vsem oddelkom. Rešuje vsa disciplinska, osebna vprašanja vseh uradnikov in uslužbencev ministrstva. Ekonomski odsek izvršuje nabave za ministrstvo ter večino dobav za ustanove ministrstva. Odsek za računovodstvo zbira podatke oddelkov ministrstva za sestavo proračuna in proračunskega ekspozija. Referat za likvidacijo bivšega ministrstva za prehrano izvršuje vse posle, ki so v zvezi z likvidacijo tega ministrstva, zlasti pa z izplačilom državnih dolgov tega ministrstva.

B. Oddelek za socialno skrbstvo ima te odseke: 1. za zaščito dela, 2. za posredovanje dela, 3. za socialno zavarovanje, 4. za inspekcijo dela, 5. za invalide, 6. za izseljevanje in preseljevanje kot nadzorstvo nad socialnim in zdravstvenim delom samoupravnih teles, 7. za

higienske in socialne ustanove ter skrb za socialno nezaščitenost.

V pododsek za zaščito dela spada med drugim sestavljanje in tolmačenje zakonov, uredb, pravilnikov o zaščiti dela, pravna pomoč delavcem, delavske pogodbe, ureditev mednarodnih odnosov za zaščito delavstva itd.

C. Zdravstveni oddelek. Ta obsega: 1. odsek za bolnice, 2. odsek za zdravstveno službo, 3. odsek za higieno, 4. odsek za zaščito mater in dece, 5. lekarniški odsek, 6. referat za kopališča in 7. zdravstveni svet.

Ministrstvo ima tri načelnike, 14 inšpektorjev, 12 tajnikov in nižje osebje.

Depolitizacija državnih nameščencev.

Ena glavnih skrbi sedanje vlade je bila ta, da preskrbi za uradništvo položaj in zaposlenost, ki bi odgovarjala njegovim stroki in interesu države. Zlasti je to izrečno rečeno v zakonu o splošni upravi, ker je uradnikom upravne stroke prepovedano, da bi se ukvarjali s kakim drugim poslom, razen s tistimi, ki so v zvezi z občo upravo. Posebni paragrafi so namenjeni depolitizaciji in določene so tudi kazni v slučaju prestopka zoper te določbe.

Za notranjim ministrstvom bodo šla druga ministrstva in bodo izdala posebne navedbe, da bi se uradništvo čim bolj posvetilo svoji službi. Med prvimi je prosvetno ministrstvo izdalo naredbo univerzam, s katero prepoveduje vseučiliškim profesorjem, da bi bili vključeni v ustanovah, ki niso strogo stanov-

skega značaja. Vseučiliški profesorji, ki so se n. pr. zasebno bavili z zadrugami in bili člani kakih drugih zvez, ali ki so bili v predsedstvu kakega kulturnega gibanja, ali ki so se posvetili praktično gospodarskim in stanovskim težnjam drugih stanov, ne smejo biti več v teh organizacijah. Vseučiliškim profesorjem je dano na prosto, da se izjavijo, ali pustijo profesorsko mesto, ali pa pustijo mesto, ki ga imajo kot člani različnih organizacij.

Podobne določbe so, kakor mnogi mislijo, že tudi v načrtu srednješolskega in ljudskošolskega zakona, torej za srednješolske profesorje in ljudskošolske učitelje.

Pričakuje se, da bodo enake naredbe izdala tudi druga ministrstva.

Dr. Žanič obsojen na šest mesecev.

V četrtek 27. junija se je vršil v Belgradu proces pred državnim sodiščem proti dr. Milovanu Žaniču, odvetniku v Novi Gradiški in bivšemu narodnemu poslancu. Državnemu sodišču je predložil Dušan Subotić. Obtožnico je prečital državni pravdnik dr. Pucovič, ki je dr. Žaniča obtožil po § 3 zakona o zaščiti države, da je na obnem zboru odvetniške zbornice v Zagrebu dne 9. t. m. predlagal, da se pristavi brzojavki Nj. Vel. kralju nek pasus, ki je bil v stanu, delati razpoloženje proti sedanjemu političnemu stanju.

Dr. Žaniča so zagovarjali dr. Politeo, dr. Drljevič in Savko Dukanac. Dr. Žanič se je zagovarjal s tem, da je smatral pristavek k brzojavi le za petico, ki je dovoljena in da ni hotel vzbujati nobenega razpoloženja proti sedanjemu političnemu stanju. — Dr. Ivo Politeo je v svojem zagovoru izjavil, da se je dr. Žanič v svoji zahtevi oprl na državljansko pravo, ne pa na politično, ki ju je treba po njegovem mnenju v marsikaterem oziru strogo ločiti. — Dr. Drljevič je v svojem zagovoru poudarjal, da je vsakemu državljanu na prosto dano, napraviti petico. Razpoloženja v smislu § 3 dr. Žanič ni delal niti ga ni hotel delati.

Po govorih zagovornikov se je senat pol ure posvetoval in nato razglasil obsodbo, v kateri se dr. Žanič po § 3. zakona o zaščiti države obsodi na šest mesecev zapor, v katerega se mu všteje preiskovalni zapor. Zoper to razsodbo ni pravnega leka.

Konvencija z Nemčijo.

Konvencija, ki jo je svojčas sklenila jugoslovanska delegacija pod vodstvom dr. Gosarja v Berlinu z nemško republiko, je bila pred časom potrjena od nemškega parlamenta. Ministrstvo za socialno politiko je dobilo o tem uradno obvestilo in je pripravilo ves material, da ga izroči zunanjemu ministrstvu, ki bo izvedla ratifikacijo konvencije z naše strani. Pravice rentnikom pa tečejo že od 1. decembra 1928. Konvencija je že tik pred podpisom.

Nov hrvatski katoliški dnevnik.

V ponedeljek 1. julija je izšla prva številka hrvatskega katoliškega dnevnika »Hrvatske Straže«. »Narodna Politika« je prenehala izhajati. List bo izhajal kot hrvatski katoliški nestrankarski organ. V prvi številki prinaša list tudi pozdrav našega Franceta Terseglava, kjer razvija svoje misli o katoliškem preporedu človeštva s posebnim pogledom na Slovence in Hrvate.

Prometno ministrstvo plačuje dolgeve.

Ministrstvo za promet bo izplačalo te dni 250 milijonov dinarjev za svoje letošnje dolgeve. V to vsoto so računjene tudi obveze napram prometnemu osebju iz prejšnjih let.

Vrhovni zakonodajni svet.

te dni zopet zaseda. Razpravlja o civilnopravnem redu, ki ga je predložil pravosodni minister in ga je že predelal poseben odsek sveta. Zakon bo brez večjih sprememb v najkrajšem času sprejet. — V tem zasedanju bo svet razpravljal še o gozdarskem zakonu in o zakonu o pogozdovanju. Gozdarski zakon je narejen po starem avstrijskem. Pred svetom je še tudi zakon o katastru, s katerim bo vpeljan kataster, obvezen za vso državo.

Bodimo pošteni in gospodarski.

Mislimo, da so danes redki oni delavci in delavke, katerim še ni znano, da imajo za slučaj brezposelnosti po zakonu pravico do brezposelnih podpor, katere delijo Javne borze dela. Bolj redki pa so tisti delavci in delavke, ki se zavedajo pravega namena teh brezposelnih podpor. Potrebno se nam zdi, da naše delavstvo tudi s te strani podučimo in opozorimo na kvarne posledice neupravičenega ali celo krivičnega izkoriščanja teh podpor, kar se zelo rado dogaja.

Preden preidemo na konkretna dejstva, je treba poudariti, da s tem ne mislimo nikomur kratiti njegove zakonite pravice, pač pa hočemo, da delavstvo pravilno razume namen teh podpor s tem, da zna ločiti manj ali celo nepotrebne od resnično potrebnih.

V Sloveniji imamo več obratov, ki imajo svoj sedež zunaj na deželi. Od teh obratov je precejšnje število po naravi posla sezonskih, v katerih se obratovanje v gotovih letnih časih deloma ali popolnoma ustavi. Delavstvo teh obratov je poslano na 14 dnevni ali celo tritedenski prisilni dopust. Po večini se to dogaja v poletnih mesecih in to v času, ko je kmetijskega dela v izobilju. Gotovo, da se morejo ti delavci takoj poslužiti svojih pravic do brezposelne podpore, čeravno nihče od njih ne čaka v senci na brezposelno podporo, ker brez težav lahko dobi delo, če ga le hoče in ki mu več donša kot pa malenkostna brezposelna podpora.

Med podeželskim delavstvom je precej tudi takih, ki imajo večja ali manjša posestva in jim ta prisilni dopust ravno prav pride, da lahko izvršijo potrebna dela doma. Treba je, da se delavstvo pri tem tudi zaveda, da ima le za določeno dobo pravico do podpore. Tisti, ki v času, ko bi morda lahko dobil delo, pa kljub temu izžepa pripadajočo podporo, ostane navadno sredi najhujše zime brez podpore, ker je isto že izžepal. — Borza dela je dolžna, dati podporo le onim brezposelnim, ki so v resnici brez posla in katerim tudi borza sama ne more posredovati primerne dela.

Delavstvo, posebno še ono, ki je strokovno organizirano, naj ima vedno pred očmi, da je vsako neupravičeno izkoriščanje podpor v veliko škodo njega samega, zlasti pa v škodo tistim delavcem in njihovim družinam, katerim je brezposelna podpora edina opora, ko postanejo brezposelni.

Konzumne zadruge na Angleškem.

Anglija je zibelka konzumnega združništva. Po svoji moči so angleške zadruge prve za ruskimi. Članov so imele zadruge l. 1928. 5.900.000 od l. 1925. je število članstva zrastle za en milijon. Zadruge so l. 1928. razpolagale z 109 milijoni 400.000 funti šterlingi lastnih sredstev, blaga so pa prodale 202 milijona funtov šterlingov. V prodajalnah in poslovalnicah združ je bilo zaposlenih 225.000 oseb. Tu je moč angleškega proletariata!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Tobačno delavstvo.

»Strokovna zveza tobačnega delavstva« je poslala te dni na ministra za finance in upravo monopolov obširno spomenico in jo radi njene tehnosti v celoti priobčujemo.

Spomenica se glasi:

Podpisana »Strokovna zveza tobačnega delavstva v Ljubljani« kot zakonita zastopnica v njej včlanjenega delavstva Tobačne tovarne v Ljubljani je sklenila dne 20. junija 1929 na enodušno zahtevo svojega članstva in velike večine delavstva po zaslišanju zaupnikov poedinah kategorij in strok delavstva, predložiti Vam, gospod minister, sledečo

spomenico:

Delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani tudi deloma v sporazumu z delavstvom drugih tovarov v državi se je že nekaj let sem prizadevalo, da na podlagi svojih zahtev z intervencijami na kompetentnih mestih doseže, da se na primeren način na novo uredi njegovo službeno razmerje. Delavstvo je stavilo svoje zahteve in predloge, na podlagi katerih naj Uprava monopolov z odobrenjem g. ministra za finance izda pravilnik, ki bo točno urejal službeno razmerje. Delavstvo je bilo uverjeno, da se bodo njegove upravičene zahteve, če že ne v celoti, pa vsaj v pretežni meri, uvaževale in da bo za svoje delo prejelo primerno plačilo ter se bo sploh delovno razmerje pravično uredilo.

Dne 1. aprila 1929 pa je stopil v veljavo »Pravilnik o delavskih kategorijah in plačilnem sistemu v tobačnih tovarnah«, ki je bil objavljen v »Službenih Novinah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« dne 16. novembra 1928. LXXXVIII. Za tem je bila izdana še naredba, ki določa predvsem storitve za posamezna dela.

Po določitih teh pa se je službeno razmerje v marsikaterem oziru poslabšalo. Delavstvo zato s sedanjim službenim razmerjem ni zadovoljno. Želi, da s »Pravilnik o delavskih kategorijah in plačilnem sistemu v tobačnih tovarnah« v spodaj navedenih točkah spremeni.

Za zvišanje plač.

1. Vse delavstvo brez ozira na stroko in zaposlenje, ki je stalno in ima dekret in ki je v veljavnem pravilniku razvrščeno v I., II., III. in IV. kategoriji, naj se razvrsti v I. in II. kategorijo veljavnega pravilnika.

Za zvišanje draginjske doklade.

2. Osebna draginjska doklada naj se zviša za vse kategorije za 25 odstotkov. To je nujno potrebno, ker mora delavstvo spričo novih stanovanjskih razmer

plačevati silno visoke najemnine, ki pa niso v nikakem niti malo pravilnem sorazmerju s plačili. Stanovanjske najemščine za družino se gibljejo od 250 do 500 Din in še čez, kar pomeni za vse delavstvo povprečno 50 odstotkov mesečne plače. (Izračunano na posamezne stroke in kategorije znašajo najemščine od 42 do 60 odstotkov mesečne plače). V takih razmerah delavec niti živeti ne more.

Prazniki naj bodo plačani.

3. Zlasti pa je bilo delavstvo prizadeto z novim pravilnikom, kar se tiče plačanja cerkvenih in državnih praznikov. Delavstvo želi, da v tem pogledu zopet pridejo v veljavo določbe izpred 1. aprila 1929, to je, da ima vse delavstvo vse praznike, cerkvene in državne, plačane.

4. Velika krivica se godi tudi tako zvanim sezonskim, začasnim delavcem, ki imajo predpisana po večini akordna in premijska dela. Za ta dela pa so z naredbo predpisane tako visoke storitve, da se jih niti ob najugodnejših prilikah ne da doseči. Pri tem je to delavstvo napram položaju pred 1. aprilom t. l. celo na plačah občutno prikrajšano. — Zato moramo ugotoviti, da se v tem pogledu ne izvaja določba § 8. veljavnega pravilnika o začasnih dokladih. Delavstvo zahteva, da se ta določba dosledno izvaja in da se omenjena naredba o storitvah delavstva, ki je celo v nasprotju s pravilnikom, razveljavi.

Na tem mestu mora tobačno delavstvo poudariti predvsem še dve svoji zahtevi, ki sta ostali še vse do danes neuvaževani in neizpolnjeni.

Službena doklada.

1. Vse uslužbenstvo in delavstvo prometnih in poštinih državnih naprav dobiva po 40 letih službovanja 15 odstotno službeno doklado na plačo. Tudi delavstvo tobačnih tovarov bi po toliko letnem službovanju zaslužilo primerno službeno doklado. Kajti tudi to delavstvo vrši za državo visoko produktivno in dobičkonosno delo.

Starostna preskrba.

2. Kakor za vse delavstvo v naši državi, tako je tudi za tobačno še danes nerešeno vprašanje starostne preskrbe. Ako še do danes ni provedeno zavarovanje za onemoglost in starost in smrt v smislu določb zakona o zavarovanju delavcev za vse delavstvo, je tem večja dolžnost kompetentnih faktorjev, da se primerno uredi starostna preskrba uslužbenstva državnih in poldržavnih

naprav. Sicer pa se je deputaciji podpisane organizacije, ko je leta 1928 intervenirala v ministrstvu za finance in upravi monopolov obljubilo, da bo tri mesece potem, ko bo stopil v veljavo pravilnik o delovnem razmerju, uveljavljen tudi pravilnik o pokojninah tobačnega delavstva. Ker še do danes tega pravilnika ni, si usojajo delavstvo predlagati, da se osnutek takoj pošlje v preučitev in izjavo delavskim zbornicam in delavskim strokovnim organizacijam in se nato čimprej objavi.

Tudi delavca delež na dobičku.

Podpisana zveza kot izvrševalka želja in zahtev celokupnega delavstva tobačne tovarne v Ljubljani je trdno uverjena, da bodo te najnujnejše zahteve in predlogi v celoti sprejeti. Kajti tobačno delavstvo mora ustvarjati z vestnim vršenjem svoje službe državi velike dobičke. Pri monopolnem gospodarstvu pa se ne morejo in ne smejo imeti v vidu samo in edine fiskalni interesi, ampak v precejšnji meri tudi materijalni položaj uslužbenstva monopolskih naprav. Kajti, tudi po tej plati more država izdatno skrbeti za blagostanje svojih državljanov, česar danes zlasti z ozirom na tobačno delavstvo ne moremo trditi. Nasprotno je danes to delavstvo po statističnih podatkih med najslabše plačanim delavstvom v državi in splošno živi v silni revščini in bedi. Naj zato še enkrat izrazimo svoje prepričanje, da se bodo zgornje zahteve vseskozi upoštevale.

Kovinarji

Jesenice, 30. junija 1929.

Nabavni prispevek pri KID.

Preko dva meseca se že vleče afeta radi vložene spomenice SMRJ na vodstvo KID, v kateri delavstvo na Savi, Javorniku in Dobravi z ozirom na povšek stanovanjske najemnine in cen drugih živil, zahteva enkratni nabavni prispevek.

Misli nas vseh, ki se srečavamo pred vratarjem tovarne, so od tega časa osredotočene samo v žalibog do danes še nerešenem vprašanju — ali bo, ali ne bo? Ali bo vodstvo tovarne imelo toliko umevanja našega skrajnega obupnega položaja, da bo spomenico ugodno rešilo, odziv, s katerim bi se vsaj trenutno olajšala revščina, ki nas z vso silo tlači k tlom. Ali bo spomenica, v katero stavljamo vse svoje nade, da vsaj malce izboljšamo svoje gorje, našla morda pri g. delničarjih gluha ušesa?

Do danes ne vemo še nič pozitivnega. Če smemo verjeti besedam g. gen. ravnatelja Nodta, izrečenim g. Jeramu, je klub jugoslovanskih delničarjev pripravljen ugoditi spomenici. Protivi se pa temu italijanski klub delničarjev kot

večinski klub, kojemu na čelu stoji signor Fera.

Kdaj bodo gospodje kapitalisti spoznali, da smo ravno mi delavci ona ustvarjajoča sila, ki je skozi vsa desetletja dajala tovarni sloves na svetovnem trgu, s katerega pomočjo si še danes v obliki visokih dividend polnijo gospodje svoje žepe, da nam kot takim, po pravici pripada del onih dobrot, katere si danes privoščijo samo sebi. Te ga gospodje Italijani bržkone ne bodo nikdar hoteli vedeti. Mi delavci se pa tega dobro zavedamo, zato bomo tudi vedno zahtevali, da se nam da vsaj toliko, da bomo sebi in svoji družini dali lahko zadostne hrane. Da se naša luknjam podobna stanovanja izpremeni v prostorna, svetla in zračna, z eno besedo, zdravju odgovarjajoča bivališča.

V tej zavesti je bila tudi na zadnjem sestanku od vseh navzočih soglasno sprejeta resolucija, v kateri je delavstvo jasno povedalo, da bo vloženo spomenico branilo z vsemi dovoljenimi in razpoložljivimi sredstvi.

Tisti delavci pa, ki stojite danes še izven organizacij, si ob tem boju zapomnite, da je vsak boj in uspeh mogoč samo potom močnih strokovnih organizacij! Da ste brez nje prepuščeni v milost in nemilost podjetnika! Zavedite se tega, in pridružite se vrstam organiziranih delavcev, da bomo v bodoče kot nepremagljiva moč vodili boje do čim večjih in sigurnejših uspehov.

Delavstvu v vednost. Na pogosta vprašanja, kakaj ta boj vodi organizacija SMRJ sama brez pomoči JSZ, vsled enotnosti, ki med bojem za naše delavske interese mora biti, nočemo odgovarjati. Bomo pa do potankosti in z dokazi razjasnili vzrok, potem ko bo zadeva o vloženi spomenici rešena.

Tekstilno delavstvo

Tržič. Zadnjič smo poročali v »Delavski Pravici« o stagnaciji, ki vlada v predilnici in vsled katere je znatno število delavstva zelo prizadetega. Poročali smo tudi o ukrepih, ki jih je podvzela organizacija pri vodstvu tovarne.

Od tovarne smo na našo zadevno vlogo prejeli obširen odgovor, v katerem tovarna utemeljuje vzroke stagnacije. Kot enega glavnih vzrokov sedanje stagnacije navaja tovarna splošno neugodno gospodarsko situacijo. — Vsled zmanjšane in deloma popolnoma uničene nakupne moči od strani prebivalstva (konsumenta) v prvi vrsti pač kmeta so se nakopičile ogromne zaloge blaga. Tudi zadnja huda zima je bila zelo katastrofalna za tekstilno industrijo. Podjetje navaja konkretna dejstva, med katerimi posebno poudarja, da je finančno moč napelo do skrajne meje in to z ozirom na delavstvo samo, ker ni hotelo izvesti večjih redukcij. V svo-

Atom:

Cerkev varuhinja delavskih pravic.

(Delavska okrožnica papeža Leona XIII.)

27. Z zaupanjem se lotimo predmeta in s popolnoma Našo pravico, kajti tu gre za ono vprašanje, katerega sprejemljiva rešitev se gotovo ne bo našla, če ne bo pomagala vera in cerkev. Ker smo pa mi čuvarji vere in predvsem mi upravljamone naše zadeve, ki so pod cerkveno oblastjo, zato bi očitno zamenjali dolžnost, če bi molčali.

28. Gotovo zahteva tako važno vprašanje tudi drugih delo in prizadevanje: tu mislimo na vladarje držav, na gospodarje in bogataše in končno na delavce same, za katere se borba vrši. To pa trdimo brez oklevanja, da bodo zastopniki prazadevanja ljudi, če bo zastopljena cerkev. Cerkev namreč je, ki jemlje iz evangelija nauke, s katerih močjo more spor ali popolnoma poravnati, ali pa ga gotovo more ublažiti s tem, da mu vzame ostrino. Ona je tista, ki si prizadeva ne samo učiti duha, ampak tudi s svojimi zapovedmi voditi življenje in npravnost posameznikov, ki uprav delavski stan zboljšuje z mnogimi prekoristnimi ustanovami. Ona hoče in se poganja za to, da bi se združile razsodnost in moči vseh stanov v ta namen, da bi se čimbolj smotreno ugodilo zahtevam delavcev ter smatra za potrebno, da se v isto sorho — seveda s premišljeno zmernostjo — uporabijo celo zakoni in oblast države.

Ideje so, ki preoblikujejo vekom lice, to se pravi: ne meč, ne revolucija, ne sirova sila ne morejo trajno preobraziti človeške družbe; to morejo storiti le ideje in sicer ideje Kristusove. Kristus je socialni kralj sveta. Nemogoče je, da bi izginil s sveta socialni nered

in socialna beda, dokler ne zavlada svetu trojna ideja, ki jo je oznanjal Kristus: ideja resnice, pravičnosti in ljubezni.

Ta nauk je Kristus izročil apostolom, to je cerkvi, ter ji naročil, naj ga oznanja celemu svetu, rekoč: »Pojdite torej in učite vse narode in učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal.« (Mt. 28, 19—20.) Zato je napačna trditev, da se cerkev nima brigati za razna socialna vprašanja. Gotovo je in tudi resnica je, da je cerkvi vseeno, kako se ljudje organizirajo, kako si posamezniki prislužijo svoj kruh, kako se sestavljajo države in kako se vladajo, toda glasno mora dvigniti svoj glas, kadar koli in kjerkoli se krši pravni nauk Kristusov, toda ona mora učiti vse brez izjeme idejo resnice, pravičnosti in ljubezni in obsojati vse, karkoli tej ideji nasprotuje.

Nikakor nočemo tajiti dobre volje ustanoviteljev raznih socialnih sistemov, s katerimi so tekom stoletij skušali pomagati bednemu človeštvu, toda v kolikor so njihovi nauki nasprotovali temeljnemu socialnim idejam krščanstva, v toliko so bili obsojeni v smrt. Kal smrti nosi v sebi tudi novodobni marksizem, ker nasprotuje resnici (historični materializem) in ljubezni (nasilna revolucija). Ostalo bo, kar je v njem zdravega, nauk o krivičnem prilaščevanju nadvrednosti (kar odgovarja krščanski ideji stroge pravičnosti), drugo bo izginilo. Edino cerkev je, ki neomajno zvesto brani in po svojem poklicu mora braniti temeljne ideje preustrojitve človeške družbe, kajti edino ona je v posesti socialnih resnic.

Socialna resnica je, da je za ohranitev družbe in reda potrebno spoštovanje oblasti.

Socialna resnica je, da mora ta svetna oblast, naj si že nastopi v katerikoli obliki, biti v službi pravičnosti in ljubezni, da ni neomejena, da nasproti svojim podložnim nima samo pravice, ampak

tudi dolžnosti in da nikakor ni opravičena rabiti oblast, da bi zatirala pravico.

Socialna resnica je, da je božja postava nad človeško postavo in da je v slučaju, če med njima nastane spor, treba uporabiti nauk apostola Petra, da moramo slušati Boga bolj kot ljudi.

Socialna resnica je, da ima le Bog neomejeno pravo in da ima človek le omejeno pravo in da tudi večina nima neomejenega prava, če ni v skladu s pravičnostjo.

Socialna resnica je, da morata dobro in resnično uživati v človeški družbi vso svobodo in zaščito in da država sama sebi spodkopuje temelje, če hoče do zla in dobrega biti nevtralna.

Socialna resnica je končno, da tam, kjer ne zaščitajo zakoni pravice, da zaščitijo bedne in slabotne, mora vladati ljubezen in da mora biti obveznost, izvirajoča iz ljubezni vesti, prav tako sveta, kakor obveznost, ki izvira iz zakonov.⁴⁷

Te in druge socialne resnice so take, da je edino na njih temelju možna trajna rešitev socialnega vprašanja. Le na tej podlagi je možna trajna sprava med tako imenovanimi »razredci« v človeški družbi. Poudaril sem trajnost, kajti trenutna rešitev ni vredna boja. Nikdar ne smemo pozabiti, da moramo tudi pri rešitvi socialnega vprašanja imeti pred očmi človeka z vsemi njegovimi slabostmi in nagnjenji, ne pa morda svetnika. Tak rod je pa treba vzgojiti in sicer vsak nov rod zopet znova vzgojiti. Trenutna sprememba lastnikov oblasti in denarja ne more prinesti trajne rešitve, dokler ni zagotovljena trajna socialna vzgoja ljudi, kakor jo more izvesti le vera in cerkev. Oblast in denar imata namreč, kakor nas uči zgodovina, tolik vpliv na človeško srece, da prejšnjega zatiranja spremenita v novega samodržca, ki nujno povzroči novi upor. In tako bi se zopet ponavljala stara zgodba...

jem zagovoru tovarna zaključuje, da upa, da se bodo razmere pri nadaljnjih redukcijah zboljšale in da bodo do meseca septembra zopet normalne. Ni pa dvoma, da je v tem zagovoru tovarne tudi precejšen del bridke resnice. Toda delavstvo se ne more in se ne bo nikdar sprijaznilo s tem, da mora rayno vselej in pri vsaki krizi prevzeti vsa bremena nase. Delavstvo si s skromnimi plačami ustvarja svojo eksistenco od danes do jutri in prav nič več, dočim podjetje v času dobre konjunktore spravlja ogromne dobičke in ima možnost ustvariti si močne rezerve.

Tržič. V predilnici so 26. junija izročili 28 delavkam knjižice, to se pravi, da se s tem odpušča iz dela. Med temi odpuščenimi so po večini delavke, ki so že nad 4 tedne v bolniškem stanju ali na porodu. Od gotove strani se je slišalo, da smejo biti delavke porodnice le 14 dni pred in 14 dni po porodu odsotne od dela, ker se drugače ne sprejmejo zopet v delo. V tem oziru se nam zdi škoda vsake besede. Zlasti, ker zakon o zaščiti delavcev dovolj jasno določa, da mora biti žena-porodnica 2 meseca pred in 2 meseca po porodu odsotna od dela. Ženo-porodnico se sme odpustiti od dela šele tedaj, če njeno bolehanje vsled poroda traja preko enega leta. Kar se pa tiče radi drugih vsled bolezni odsotnih delavcev pa določa obrtni zakon v § 82. točka a), da se smejo odpustiti, če njihova bolezen traja preko štirih tednov. Te določbe obrtnega zakona se izvajajo le v najbolj reakcionarnih in protisocialnih podjetjih. Na splošno pa se ta določba ne izvaja. Na intervencijo zaupnikov in organizacije je tovarna odpust zgoraj omenjenih delavk umaknila in je s tem zadeva odpuščenosti za enkrat poravnana. — Upamo, da se bo pri teh stresljajih, ki se vedno pogostejše pojavljajo v predilnici, tudi delavstvo končno streznilo in spoznalo, da je brez strokovne organizacije le slepo orodje delodajalcev.

Oblačilni delavci

Domžale. V tovarni Oberwalder & Comp. so zopet naskočili delavske meze, s tem da so znatno reducirali akordne postavke. Glasom novih akordnih tarif so akordne postavke reducirane od 15 do 40 odstotkov. Te redukcije se nanašajo v glavnem na izdelavo ženskih klobukov.

Brez dvoma gre zasluga za to redukcijo plač v prvi vrsti g. mojstru Farecku, ki je dobil povišanje plače na 1000 Din tedensko. — Omenjeni možakar, ki tudi drugače zelo rad dela slabo razpoloženje med delavstvom, bo itak prišel na svoj račun. Če bo treba, bomo z njim posebej obravnavali. Delavstvo teh redukcij nikakor ne bo prebolelo, kar je tovarni že tudi sporočilo.

Gospod Oberwalder, ki je podpisal nove akordne tarife, se je istočasno odpeljal v inozemstvo, da tam poroča svojim kompanjonom, koliko tisočakov se da prihraniti z eno samo potezo. Motite se gospodje, če mislite, da je za delavstvo zadeva končana.

Delavci, mi pa imamo pri tem nov dokaz, da nas hočejo kapitalisti popolnoma izmozgati. Oni hočejo razbiti našo solidarnost, našo organizacijo, ki jim je največji trn v peti. Bojijo se pravice, ker ista preganja njihovo krivico. Ne ustrašimo se, temveč še bolj kot kdaj prej pokažimo, da smo mi tisti, od katerih žuljev se pase kapitalistična gospoda. Ne terorja in tudi ne nasilja, ampak pravice hočemo. Za pošteno delo naj bo tudi poštena plača, zakaj vsi smo upravičeni do človeka vrednega življenja. — Delu slava, čast, oblast! Naj živi borba!

Usnjarji

Vrhnika. V ponedeljek, 8. julija zvečer po delu, se bo vršil v Rokodelskem domu strokovni sestanek usnjarjev in drugih delavcev tovarne Pollak. Na sestanku bomo razpravljali razne strokovne zadeve delavstva predvsem pa o spomenici, ki jo bomo predložili tovarni v svrhu zboljšanja položaja. Na sestanku se vabi celokupno delavstvo omenjene tovarne, ker gre za interese vseh. — Odbor.

Mestni delavci

Mestni delavci. Redni mesečni sestanek se bo vršil v petek 5. julija ob 6 zvečer v prostorih JSZ, Delavska zbornica. Tovariši, udeležite se gotovo tega sestanka.

Zdraviliški uslužbenci

Ljubljana. V četrtek, 11. julija se bo vršil mesečni sestanek naše skupine ob 8 zvečer v družinski sobi v bolnici. Pridite na sestanek vsi! — Odbor.

Ekspozitura Maribor.

Na občni zbor skupine v Mariboru so prihiteli zaupniki in odborniki organizacij iz raznih krajev gornjega dela mariborske oblasti. Po poročilih se je izvolil sledeči odbor: Bauman, Brumen, Zemljak, Soper, Vidmar. Kot namestniki: Petkovšek, Koren, Hrastnik. — V nadzorstvo: Žitnik, Cafuta, Kokalj. — V imenu centrale je s toplimi besedami pozdravil občni zbor naš stari borec tov. Rutar. Dalje so govorili med drugimi še tov. Langus in P. Rozman, kateri so povdarjali, da je v tem času potrebno močno delati na organizaciji in to, kar imamo izpopolniti, da bomo pripravljeni za borbo, ker brez nje se danes ne doseže ničesar.

Popoldne se je vršil tečaj, na katerem sta poročala tov. ekspoziturni tajnik o delavski zakonodaji in tov. Prijatelj o vodstvu organizacije. Seveda je bilo vse to samo majhen drobec vsega in bi morali še mnogo govoriti. Taki in podobni tečaji bodo potrebni po vseh krajih, kjer že organizacija obstoji, ali pa se še snuje. Kajti le izobraženo delavstvo bo zmožno s svojo organizacijo dosegati uspehe.

Na večernem sestanku so bili sprejeti važni sklepi glede organizacije in pokreta v gornjem delu Štajerske. Naj živi borba!

Teror? Doznali smo, da se v oddelku opekarne neka delavka svoji sodelavki, naši članici, drzne groziti z besedami: »Če se organiziraš pri »ajmoh-tarjih«, te bom fiksirala in ti nagajala pri delu.« Mi smo si v svesti, da smo krščanski socialisti. Razvidimo pa iz teh besed vzgojo, ki jo daje svojemu članstvu tista organizacija, katere predstavniki se trkajo na prsa, da so oni edini kulturni in socialni ljudje. Upamo, da se bodo dobili ljudje, ki bodo takim teroristom in teroristkam povedali, da za nje ni ne mesta ne v tovarni in sploh ne med delavstvom, ki hoče novo, socialistično družbo, v kateri ne bodo terorizirali delovnega ljudstva ne kapitalisti še manje socialni demokratje.

Krekova mladina.

Dekleta. V nedeljo dne 30. junija se je vršil zbor dekliških krožkov v Mariboru. Sprejel se je začasni poslovnik in izvolilo se je vodstvo. Delo dekliških krožkov bo popolnoma avtonomno. Centrala je v Mariboru.

Borci v Lescah prirede v nedeljo dne 7. julija malo prireditve.

Borci prirede od 7. do 14. julija na Sori (postaja Gorenja vas-Reteče) taborenje.

20. in 21. julija se bo vršil pri sveti Heleni (postaja Laze) voditeljski tečaj Centrale.

Jesenice. Sestanek se bo vršil 11. t. m. ob 8 zvečer. Fantje spoznajmo, da je ravno od nas odvisna moč strokovne organizacije v bodočnosti. Spoznajmo nauke, ki nam jih daje naša 30letna zgodovina, da je v delavskih Jesenicah življenje vse krščanske kulture in prosvete dana možnost samo ob močni krščanski socialistični strokovni organizaciji. Pridimo vsi na sestanek!

28. julija se bo vršil na sv. Joštu tabor za Gorenjsko. Kakor vsako leto, se bomó zbrali tudi letos pod starodavno lipo. Tovariši, pridite, poagitirajte in pripeljite svoje seboj.

Vič. 27. junija se je vršil na Viču sestanek, na katerem je govoril zastopnik Centrale. Podružnica ni ravno močna po članih, pač pa po duhu in po tovarstvu. Boriti se ima z najrazličnejšimi težkočami, posebno pa z nerazumevanjem delavstva samega. A notranja trdnost podružnice je porok, da bo šlo naprej.

Celje. Delo je prevzel novi odbor: Koprivec Matija (predsednik), Živalič Zdravko, Finžgar Ladislav, Vizjak Julij in Poznič Amalija. Da bo šla Krekova mladina v Celju res v proletarski smeri, nam zagotavlja novi odbor.

Koroška Bela. V nedeljo, po prvi sv. maši, se bo vršil v Društvenem domu ustanovni sestanek Krekove mladine, podružnice na Koroški Beli. Vabimo vse, ki vedo, da je potreba delavska

kulturna organizacija, da pristopijo zraven, da primejo in pomagajo graditi našo hišo. Pridite tudi zastopnik Centrale. Na svidenje!

Delavska založba.

V torek 2. junija se je vršil občni zbor »Delavske založbe r. z. z. o. z.« Ni bil velik krog ljudi, ki je občni zbor tvoril, a kljub temu je bil ta občni zbor važen, ker je določil delo in dal podlago za smotrno delovanje. V odbor so bili izvoljeni: Slavko Kranjc, Jože Langus, Vilfan Ernest, Rutar Jože in Jeršič Mirko; v nadzorstvo pa Vilko Pitako, Čuč Vilko in Jože Leak. Določil se je knjižni program za prihodnje leto. Izdal se bo zopet koledarček (za 1000 izvodov višja naklada) in 2 knjigi.

Da pa bo mogla Delavska založba res seči čim širše v delavske mase, je potrebno, da jo podpro vse naše organizacije: podružnice Krekove mladine in strokovne skupine in z njim vred seveda zavednejši naši tovariši in prijatelji. Delež znaša Din 50, dosti nizek, da ga morejo plačati tudi slabše situirani. Ne bi bilo tudi napačno, ako bi se ob veselih prilikah spomnili svoje Delavske založbe z zbirko.

Premalo važnosti in skrbi posvečamo še svojim kulturnim ustanovam. Ako hočemo naprej in kvišku, moramo vse žrtvovati za kulturni podvig proletarijata. In tu je Delavska založba. Tovariši, tovarišice, z malim trudom posameznika, malo žrtvijo poedincev zmoremo tisoči zaničevanih proletarcev ustvariti veliko moč. Premislimo to! Vsi na delo! Vsak krščanski socialist stori svojo dolžnost!

Tedenske novice.

Dr. Gregor Žerjav umrl. V četrtek 27. junija ob pol šestih popoldne je umrl v Poljčah na Gorenjskem zadet od srčne kapi dr. Gregor Žerjav, bivši narodni poslanec in minister n. r. Bil je vsa povojna leta voditelj slovenskih naprednjakov, za svoje ideje izredno delaven mož. Naj v miru počiva.

Ogenj. Izšla je 7. številka »Ognja«, glasila krščanske socialistične mladine. Ta številka je posvečena kmetškemu vprašanju. V članku »Osamosvojitve« kaže pot gospodarske osamosvojitve kmeta, ki ravno tako trpi pod knuto kapitalizma kakor delavstvo. »V stanovsko smer« kaže novo, stanovsko pot kmeta. Marsikoga bo zanimal članek »Kulturne in socialne prilike ljudstva v Ptujem okraju«. Haloške viničarje malo poznamo, malo poznamo njih bedno življenje. Tudi članek »Ob razdobju« govori viničarjem. Povest »Pet minut pred polnočjo« berejo naročniki Ognja z velikim zanimanjem, zato se je Delavska založba namenila, da to delavsko povest izda v mali knjižici.

Zanimivo je dejstvo, da se »Ogenj« čimdalje bolj širi med nekrekovci. »Ogenj« sam pa gradi sedaj, ko je postavil idejne temelje bolj stvarno, zanima se za čisto praktična vprašanja. Naroča se: Uprava »Ognja«, Ljubljana, Miklošičeva cesta, Delavska zbornica.

Križ. Izšla je 5. in 6. številka »Križa«. Posvečena je »katoliški akciji«. Vsebinska: »Fons aquae viva«, Franc Terseglav; »Katoliška akcija«, dr. Josip Turk; »Duh ali črka«, Edvard Koebek; »Naš veliki apostolat«, Jakob Šolar; Epilog, urednik. Med in pod poedinimi razpravami so posamezni citati nemških katoliških mislecev o »Katoliški akciji«. — Ta številka je zelo zanimiva. Kaže namreč idejo katoliške akcije v povsem drugačni luči, drugačni vsebini, prostranosti in jakosti kot se je pri nas že začeljala. Sicer pa prinesemo v eni prihodnjih številki širše poročilo. V dostavku pozivlja urednik vse k sodelovanju, k izrazu mnjenja o idejnih smereh in konkretnih smernicah, ki jih je začrtal »Križ« v tem letu. List izhaja desetkrat na leto in stane 40 dinarjev. Naroča se v upravi, Miklošičeva cesta 5.

Pri borzi dela v Ljubljani dobi delo: 10 hlapcev, 20 gozdnih delavcev, 4 strojnih ključavničarjev, 4 livarji, 1 železostugar, 3 kovači, 6 mizarjev, 1 žagar za venecijanko, 3 krojači, 10 čevljarjev za splošno delo, 2 šteparja, 2 peka, 130 zidarjev, 10 zidarjev, 4 fasad. zidarjev, 6 tesarjev, 1 pleskar, soboslikar, 10 opekarskih delavcev, 1 sodar, 1 boln. strežnik, 3 minerji za kamnolom,

1 kamnosek, 1 strojnik, 1 tapetnik, 1 dež. pom., 2 delavca za apno, 3 delavci za beton, 1 pečarski pom., 1 mesar-prekajevalec. — 17 vajencev. — **Ženske:** 1 tamburarica, 1 živilja, 1 kuharica, 2 služkinji, 1 delavka.

Pri borzi dela v Mariboru je delo na razpolago: 20 hlapcem, 1 pečarju, 3 žagarjem, 2 kovačema, 3 sodarjem, 3 natakarjem, 1 soboslikarju, 2 delavcema za izdelavo železn. pragov, 10 delavcem za opekarno, 12 pom. delavcem. — **Vajencem:** kleparske, ključavničarske, kovaške, kolarske in pekovski obrti ter trgovske stroke. — **Ženskam:** 14 kmečkim deklam, 2 kmečkima gospodinjama, 4 delavkam za v vinograd, 3 poljskim delavkam, 8 kuharicam, 12 služkinjam, 3 sobaricam, 2 kuharicama k orožnikom, 1 kuharici k financii, 1 kuharici v graščino, 2 pom. kuharicama za hotel, 1 servirki, 1 podnatakarici, 1 otroški vrtarici, 1 vzgojiteljici, 3 šiviljam za perilo, 1 šivilji za obleko, 2 fotografinjama, 1 trg. pomočnici, 1 šteparici gornjih delov čevljev, 4 šiviljskim vajenkam, 1 vajenki za štepanje gornjih delov čevljev.

Rentniki-rudarji iz Nemčije se obveščajo, da je ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja predložilo dogovor o socialnem zavarovanju med našo državo in Nemčijo ministrstvu zunanjih zadev s prošnjo, da se isti čimprej ratificira. Seznam rentnikov iz Nemčije, ki so bili predloženi ministrstvu, so se odstopili osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, da jih obdrži v evidenci, dokler predmetni dogovor ne bo ratificiran. Čim bo izvršena ratifikacija tega dogovora, bo ministrstvo takoj podvzelo korake, da vsi, ki bodo imeli na podlagi dogovora pravico do prejemanja rente od zavarovalnih zavodov iz Nemčije, predložijo prijave s potrebnimi listinami osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu preko okrožnih uradov za zavarovanje delavcev ali bratovskih skladnic v svrhu ureditve izplačila teh rent. Do tega časa naj se opuste vse tozadevne vloge na urade, ker bi bilo brezuspešno. — Rudarsko glavarstvo v Ljubljani.

Pozor pred sleparji! Po rudarskih revirjih Slovenije se dele nekaki »Aufnahmeseheini« za sprejem naših rudarjev v Holandijo. Zahteva se zanje celo taksa po Din 20. Vse je falzificirano in ne more biti preko »Javne borze dela« v Ljubljani, nje podružnici v Mariboru ter ekspoziture v Celju in M. Soboti, kakor tudi ne preko Oblastnega izseljeniškega urada nihče pooblaščen za najemanje slovenskih delavcev v inozemstvo. Podpisani urad je baš v konkretnih stikih z merodajnimi činitelji v Franciji in v Holandiji o vprašanju zaposlitve slovenskega delavstva tam, in bo, ko zadeva ugodno dozori, uradno pozval, kako in kaki delavci naj se Borzam dela prijavijo za zaposlitev v inozemstvu. Vsled tega naj bo javnost pozorna na sleparske agente, naj jim ne naseda in naj jih naznani prvi žandarmerijski stanici. — »Javna borza dela« v Ljubljani.

Desetletnica

mednarodnega urada dela v Ženevi.

Mednarodni urad dela obhaja desetletnico svojega obstoja. Radi tega ne bo odveč, ako napravimo kratek pregled o njegovem delovanju, o njegovih uspehih ali pa tudi neuspehih.

Podlaga za ustanovitev mednarodnega urada dela tvori dvanajsto poglavje verzajskega mirovnega dogovora. Okoli njega naj bi se zbrale vse države, da bi se socialna zakonodaja uvajala po vseh kontinentih čim bolj enakomerno.

Dosedaj je 55 držav članic tega urada. Svojeja članstva niso prijavile: Rusija, Amerika, Turčija in Egipt.

Cilj mednarodnega urada dela je brez dvoma vzvišen v vsakem oziru. Upoštevati pa moramo okolnost, da niso vsi njegovi sodelavci prožeti istega duha, njihovo delovanje in udeleževanje sloni na različnih pogledih.

Delavci žele, da bi bil mednarodni urad dela izhodišče za udrnitev pridobljenih pravic na strokovnem in političnem polju, da se te pravice čim bolj razširjajo in končno dovedejo do gospodarske in politične osamosvojitve delavskega razreda.

Kapitalistični zastopniki bi hoteli imeti v mednarodnem uradu dela institucijo, ki naj bi služila za udrnitev nji-

hove trditve, da je mogoč prenos miselnosti sedanje meščanske družbe in kapitalističnega gospodarskega reda v delavske vrste, s čimer bi se njihova pozicija zelo utrdila. Pacifisti hočejo propagirati potom urada svetovni mir, sociologi socialno pravičnost itd.

Ako imamo vse to pred očmi, je jasno, da je delovanje urada nad vse težavno. To je razvidno tudi iz rezultatov tega dela.

V teku 10 let je organiziral urad 11 konferenc, na katerih je bilo sklenjenih in sprejetih 26 konvencij, 30 priporočil, dalje se je izdelalo 56 zakonov in zakonskih osnutkov.

Z ozirom na predstojee predpise bi morala vsaka država-članica tekom enega leta, gotovo pa po preteku enega leta sprejete konvencije in priporočila predložiti svojim zakonodajnim organom v ratifikacijo. Pa ne le to. Moralno je obvezana, da deluje po svojih predstavnikih na to, da bi bile odobrene vse te konvencije in priporočila.

V številkah označeno bi pomenilo, da bi morale države-članice v celoti izvršiti 3080 ratifikacij. V resnici je izvršenih ratifikacij le 342, torej komaj ena devetina. 2738 ratifikacij je v zastanku, ne v slučajnem. Zavlačevanje je namerno, ki predstavlja sistem in čisto določeno politiko.

Mednarodni urad dela je moral računati tudi s temi sistemi, moral se je uveljaviti kljub temu. Radi tega ni našel problemov, kateri si ne bi vsaj kolikor toliko že utrdili pot v večini držav. Delovanje mednarodnega urada dela se odraža predvsem v treh smereh: 1. Delovni čas, 2. Delavsko zavarovanje, 3. Delavsko pravo.

Glavno delo je bilo v prvih dveh vejah delavske socialne zakonodaje.

Prva skupina obsega konvencije o osemurnem delavniku; prepoved zaposlitve otrok; prepoved nočnega dela za žene in otroke; prepoved nočnega dela v pekarnah in vpeljava obveznega nedeljskega počitka.

Druge skupina se peča z zavarovanjem vseh vrst.

Delo mednarodnega urada dela je bilo oteženo tudi radi obstoječih

razmer v posameznih državah. So države, v katerih ne vidi delavstvo od po mednarodnem uradu sklenjenih konvencij posebnih koristi, ker je njihova domača zakonodaja veliko boljša, do čim so pa zopet države, v katerih pomenijo te konvencije že skoraj revolucionaren čin.

Vendar je pa vse to umljivo, ako imamo pred očmi glavni cilj mednarodnega urada dela, namreč izvesti socialno zakonodajo čim enostavnejšo za ves svet.

To bi se doseglo v večji meri, kakor se je, ako bi bile kakšne sankcije, da bodo države članice izvedle ratifikacijo v predpisanem roku. Ker pa ni takih sankcij, je mogla večina držav uganjati pasivno rezistenco po domeničenem načrtu. Tako smo doživeli, da se je izgovarjala Anglija na Ameriko, Nemčija na Anglijo, Francija na Nemčijo, Italija na Francosko, Nemška Avstrija na Švico.

Sedanja angleška vlada je izjavila, da bo ratificirala konvencijo o osemurnem delu v najkrajšem času. S tem činom bodo izpodbita tla vsem ostalim izgovorom in bodo morale vse države vgrizniti v to za kapitaliste tako kislo jabolko. S tem bo prešla mednarodna socialna zakonodaja v novo fazo.

Zavedati se pa moramo, da bo sodelovanje mednarodnega urada le tedaj kronano s čim večjim uspehom, ako bo mogel računati na odločen in organiziran pritisk delavstva v posameznih državah.

Dr. Francè Debevec:

Zdravljenje jetike.

Ne glede na to, ali si bolnik ali ne ali pa čitaš te vrstice bolj zaradi važnosti in razširjenosti te bolezni, sledeči nasvet si zapiši na prav debel papir: Ne skrivaj se preveč v zaprta, slabo zračena, temne kamrice, za dvojna zaprta okna, ki jih še posebej zapira skladvonca zastorov in zaves. Če hočeš biti korenjak, navadi se odprtih oken, zračnih, hladnih sob. Ne smradi si sebi in svojem sobnega ozračja s slabim čikom in njegovim nevšečnim dimom, ki

je že marsikateremu nedolžnemu, zdravemu otroku »ljubečih« toda zanikrnih staršev preskrbel bledico ličk, slabost telesa; jetiko. Če ti je dim tobaka tako zelo pri srcu, pojdi dimit na hodnik, ali pa zlezi kar v dimnik, tam je rajon za dimnikarje. Če imaš kaj rad svojo družinico in svoje bližnje, upam, da bo to svarilo zaleгло.

Rabili smo izraz »klimatsko« zdravljenje. Vplive, učinke podnebja na telo smo v kratko opisali. Istočasno z ostalim zdravljenjem bodi spojena tudi dobra, pravilna prehrana. Mnogokrat čujemo vprašanje obolenec: Kaj naj jem? Odgovorimo takole: Jej vse, kar ti diši in lahko prebaviš; seveda po gotovem redu in primerne količine. Hrana naj bo mešana, vsakovrstna; glej, da poješ mnogo sveže zelenjave. Pretirano ne soli in ne papriciraj. Dražečih jedi se izogibaj, zlasti, če je nisi vajen. Pazi na to, da po jedi, v prvi vrsti po kosilu in večerji — ako le mogoče — malo ležiš. Človek, ki gre po jedi koj na delo, hrano potroši sproti, poleg tega pa še prebava ni idealna.

Po svetu.

Češkoslovaška. 6. julija zboruje kršč. delavstvo Čehoslovaške v Pragi v okviru svetovaclavskih dni. — Radi raznih sporov med politikujočimi slovaškimi duhovniki je baje Rim odločil, da morejo biti le 4 duhovniki poslanci. Dalje tudi trdijo, da ima biti imenovan za slovaškega nadškofa dr. Okanik, bratislavski škof, pripadnik ograde stranke. — Te vesti, čeravno še ne potrjene, so zanimive zato, kako stališče hoče zavzeti cerkev do politike. Gotovo pa je, da odločitev cerkve ne bo veljala samo za Slovaško temveč tudi za druge dele Češkoslovaške in sploh vse države.

Italijani. Italija je imela 1. 1928. 41 milijonov 173 tisoč prebivalcev, 406 tisoč več kot 1. 1927. Italijanov izven Italije je 9 milijonov 300.000. Porast v enem letu 50.000. Vseh Italijanov na svetu je tedaj 50 milijonov 473.000. Koliko pa je med temi »Italijani« Slovanov: Slovencev in Hrvatov in Nemcev, uradno poročilo ne pove.

Kako so razdeljene reparacije. Zapisnik o reparacijah in vojnih dolgovih, ki so ga podpisali v Parizu strokovnjaki, delegati poedinih držav, vsebuje sledeč sporazum: Nemčija plača od 1. oktobra 1929 do 31. marca 1966 povprečno 2050 milijonov zlatih mark letno; od 1. 1966. pa do 1. aprila 1988 se gibljejo letne vsote med 1500 do 1700 milijonov zlatih mark. V 59 letih bo Nemčija plačala skupno 36.885 milijonov zlatih mark. Francija dobi letno 1046 milijonov, od česar plača Ameriki in Angliji na račun dolga 625 milijonov zlatih mark. Anglija dobi letno 409 milijonov in plača Ameriki na račun dolga 355 milijonov. Italija dobi letno 213 milijonov, na račun dolgov plača 181 milijonov. Belgija dobi letno 115 milijonov, za dolgove plača 44 milijonov. Jugoslavija dobi letno 84 milijonov. Od tega plača za vojne dolgove 11.6 milijonov zlatih mark. Za vojno odškodnino dobi tedaj letno 72.4 milijonov zlatih mark. Dalje dobi Rumunija 20.1, Grčija 7, Portugalska 13.2, Japonska 13.2, Poljska 500.000 zlatih mark letno. Amerika dobiva letno 56 milijonov. Jugoslavija bo tedaj dobila v vseh 59 letih skupno 3700 milijonov zlatih mark ali 50 milijard dinarjev, to je vsota štirih naših državnih proračunov. — In vse to bodo plačali Nemci.

A.: »Vidite, tam leži moje posestvo. Na kraju stoji hiša in poleg nje je pa drvarnica.«

B.: »Katero od obeh je drvarnica?«

Star možakar se je vozil v istem vagonu z nekim škofom.

»Ali ste župnik?« je vprašal radovedno.

»Hm, da — bil sem nekoč« je odvrnil škof skromno.

»Pijača, kajne, pijača« je dejal nato možakar sočutno.

»Kako pa je danes z vašo gospodinjo, ali ji je bolje?«

»Ali ste že slišali kaj takega. Pravijo, da je dobila bacile.«

»Tako? Zakaj pa jih ne polovite?«

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonialni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

»Ne govorimo o tem!« jo je suho zavrnil. Brž se je okrenil k stricu, ki ga je vabil, naj sede za mizo.

Henrietta mu je sledila in si mislila: »Torej bo vedno, vedno tako?« In vpraševala se je: »O čem bi naj neki sedaj govorili, da ne bo koj ogenj v strehi?«

Vendar se je sprožil pogovor skoraj da z lahkoto in bil je malo da ne vesel. Stric Madiot sicer ni bil baš vzor diplomata, a izogibal se je predmetov, ki so se dotikali preteklosti. Pri mizi, ki se je okrog nje po tolikem času zopet zbrala vsa družina, se ime materino ni omenilo in leta detinstva so bila kakor pozabljena. Govorili so o različnih stvareh iz časopisja, o zgodbah, ki so se širile po mestu. Ob priliki so krenili na splošno politiko in na zadnje stavke. Stari Eloi se je od časa do časa zasmel. Vino ga je spravljalo v dobro voljo. Nečak pa je pazil, se šalil, se za spoznanje nasmejal, a ni pil.

Šele proti koncu je stric Madiot natočil skoraj po sili vse tri kozarce do roba ter dvignil svojega:

»Na tvoje zdravje, Antoine. Zakaj v šestih tednih te čaka vojašnica.«

Z delavčevega obraza je brž izginil brezbrizni izraz, ki ga je imel vse dotlej. Ugriznil se je v suhe ustnice in rekel resnobno:

»Da, v svojo nesrečo pojdem.«

»Kako to govoriš?« je rekla Henrietta ter je vstala, da pospravi z mize. »Česa se bojiš?«

Poskusila se je smejati in je dodala:

»Da denarja ne boš imel, kaj ne? Saj vendar veš, da te kot vojaka ne bom pozabila, posebno zdaj, ko sem delovodkinja.«

Antoine je bil prišel v prvi vrsti zato, da si ohrani ta edini vir, ki mu je še preostajal. Pa tudi iz drugega razloga: iz neke vrste temne, blazne, instinktivne groze, ki je nalikovala praznovremnemu strahu njegovih prednikov in mu je tudi narekovala odgovor:

»Brez dvoma. Pa je v kljub temu velika nesreča to, zakaj nikdar ne veš, ali se vrneš.«

»Tako vprašanje!« je dejal smeje stari vojak.

»Dve leti, dečko, niti ne. Prava reč, da bi se zato vznemirjal.«

Antoine je molčal.

»Mene poglej!« je povzel stric. »Lej me, možakarja, štirinajst let sem prebil pri vojaki.«

In napel je ramena ter z zdravo roko zavihnili svoje močne, uporne brke.

Mladič ga je zares pogledal, a je z zaničevanjem skomizgnil z rameni.

»Tepček ste bili, stric Madiot.«

»Da vidimo?« je dejal stari, ki mu je obraz postal oduren.

»Gnali so vas od enega konca Francije do drugega skozi sedem let in potem še po tujini, do Krima, kakor se jim je baš zljubilo. Pa vam še ni bilo dosti: še za sedem drugih let ste se udinjali.«

»Tako je in ni mi žal in celo lepo je bilo, tako mi duše, po naših bojiščih: Inkermann, obleganje, ko so bili Angleži z nami, Palestro, Magenta...«

»Saj vem — in kaj ste imeli od tega?«

»Imel, imel...«

»En sou na dan, kaj ne?«

»Jesti sem imel najprej, tobaka sem dobil, imel sem...«

Stari je opazil na zbadljivem smehu Antoinem, da se je bil dal zavesti. Razburil se je:

»Ne modrumem kakor ti, golobradec. Služil sem s tovariši, ne radi denarja, ampak radi časti, iz veselja...«

»Pa bodite hvaležni, če že hočete biti, stric Madiot. Vzeli so vam najlepši čas življenja, niso vam dali, da bi bili sam svoj gospod, da bi imeli svoj posel, svojo družino, niti šparovec ne in kaj

v njem... Zahvalite se jim. To je vaša reč. Mi pa, dandanes, mi smo drugi ljudje!«

»Da, saj vem, zajci ste!«

»Vpijte kakor hočete, spremenili ne boste ničesar. Današnjih ljudi ne bodo več vlekli za nos kakor so vas. Vnaprej vam povem: tega bo kmalu konec.«

»Česa pa?«

»Vojašine.«

Stari Madiot se je vzravnal. S kretnjo iz starih vojaških let, ki se je vanje nenadoma znašel, se je sklonil proti vratom kakor v strahu, da kdo ne vstopi, kakor da sliši, da prihaja tedenski adjutant, ki bi kaznoval tako brezbožno govorjenje. Potem pa so se mu oči, te strašne oči, ki jih ima vojak, kadar gre v ogenj, zapile naravnost v nečaka, ki je govoril proti vojski. Sam ni govoril, a oči so govorile mesto njega. Čez mizo je med njim in med ničvrednim fantalinom drvelo njegovih štirinajst let vojašnice in vojne službe v toku zmedenih slik: postave tovarišev v vrsti z orožjem ob rami, častniki, ki jih je ljubil, godbe, ki svirajo pod oboki stolnice, vihraječe zastave, puške z bajoneti, pijana vrtoglavoost ob zmagi, garnizijska mesta, kotički po spalnicah, ura menaže, vsa slava in brezskrbnost službe... Prihajalo je tako in odhajalo in mu mešalo duha. Stara armada se je ta trenutek utelesila v starem vojaku, nekdanji ljudje, ki so ogorčeni vstajali, cela preteklost preproste hrabrosti, ki se je upirala žalitvi. Stric Madiot je dvignil edino pest, ki mu je bila še krepka, in je udaril po mizi:

»Molči!« je zakričal. »Molči, Antoine, ali pa udarim!«

Antoine je ves bled sedel narobe na stolu. Vedno se je še premagoval, pa je za dva centimetra dvignil svoj šilasti obraz in rekel:

»No?«

Stric je bil videti, ko da se hoče vreči nanj. A Henrietta je bila pritekla od nasprotnega konca sobe.